

Vamman aiheuttama tärykalvoreikä

Lääkärikirja Duodecim

1.10.2021

Korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri Karin Blomgren

- Aiheuttajat
- Oireet
- Taudin toteaminen
- Hoito
- Ehkäisy
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Vamman aiheuttamat tärykalvoreiät paranevat useimmiten itsestään.
- Suurin osa tärykalvorei'istä on itse aiheutettuja.
- Korvaan ei saa päästää vettä, ennen kuin lääkäri on todennut tärykalvon ehjäksi.

Aiheuttajat

Ohut ja läpikuultava tärykalvo erottaa korvakäytävän ja välikorvan. Suppilomainen tärykalvo välittää äänet välikorvaan ja voimistaa niitä. Tärykalvo rikkoutuu suhteellisen helposti paineen vaikutuksesta. Jo kova isku suoraan korvalle voi halkaista tärykalvon. Epäonnistunut uimahyppy, jossa korva iskeytyy veteen, ja paineentasausongelmat lennettäessä tai sukeltaessa etenkin ylähengitystietulehduksen yhteydessä saattavat myös rikkoa tärykalvon. Hitsauskipinät aiheuttavat joskus vaikeasti havaittavia ja hoidettavia pistemäisiä reikiä. Jos tärykalvo repeää voimakkaan räjähdysen yhteydessä, on syytä varmistaa myös keuhkojen tilanne, koska paineaalto voi vaurioittaa myös keuhkorakkuloita.

Pumpulipuikko on tavallisin tärykalvoreiän aiheuttaja. Korvakäytävän omatoiminen puhdistaminen on paitsi tarpeetonta, myös vaarallista. Mikäli korvaan kertyy liikaa vaikkua, voi lääkäri tai terveydenhoitaja huuhtoa sen pois.

Oireet

Kun tärykalvo on äskettäin repeytynyt, korva on kipeä ja se voi vuotaa verta. Jos tärykalvo on rikkoutunut uimahypyn tai sukeltamisen yhteydessä, korva saattaa tulehtua, jolloin vuoto muuttuu limaiseksi tai märkäiseksi. Korva saattaa myös soida ja kuulo huonontua.

Taudin toteaminen

Lääkäri toteaa tärykalvoreiän katsomalla korvaan joko korvalampulla tai -mikroskoopilla. Potilas voi joskus tuntea tai jopa kuulla ilman pihisevän reiästä puhaltaessaan voimakkaasti ilmaa nenään sieraimet suljettuina. Pieni reikä on joskus hankala nähdä, jolloin lääkäri voi käyttää sen toteamiseen välikorvan painemittaria eli tympanometria. Sen käyttö on täysin kivutonta.

Hoito

Useimmat vamman aiheuttamat tärykalvoreiät paranevat itsestään muutamassa

viikossa. Jos korvaan on tärykalvon repeämisen yhteydessä mennyt vettä, lääkäri määrää antibioottikuurin tulehduksen ehkäisemiseksi. Paraneaisaiana korvaan ei saa päästää vettä, koska reiän kautta välikorvaan pääsevä vesi saattaa aiheuttaa tulehduksen. Uudessa ja sukeltaessa kylmä vesi voi aiheuttaa voimakkaan kiertoahuimauskohtauksen. Lentämiselle ei ole estettä. Suihkussa korva kannattaa suojata joko apteekista saatavalla korvatulpalla tai laittamalla kookas, vaseliinilla kostutettu pumpuli korvakäytävään.

Ellei reikä parane itsestään, se korjataan paikallispuudutuksessa tehtävällä leikkauksella. Pienet, keskellä tärykalvoa sijaitsevat reiät voidaan korjata asettamalla reiän kohdalle pieni pala potilaan omaa rasvaa. Tärykalvo kasvaa ehjäksi rasvaa pitkin. Suuret ja reunaan ulottuvat reiät paikataan myringoplastialeikkauksessa. Siinä välikorvaan, reiän alle, asetetaan pieni pala useimmiten ohimolihaksesta otettua lihaskalvoa. Kummatkin leikkaukset onnistuvat yleensä hyvin.

Ehkäisy

Korvan omatoimisen puhdistamisen välttäminen on varmin keino välttää tärykalvon repeämiseltä. Vanha ohje, jonka mukaan korvaa ei saa itse kaivaa millään kynärpäättä pienemmällä, pitää edelleen paikkansa.

Jos flunssan aikana lentämistä ei voi välttää, hyvissä ajoin ennen lentoa ja laskeutumista otetut limakalvoja supistavat lääkkeet vähentävät repeämisriskiä. Flunssaisena ei saa koskaan sukeltaa.